

Arkivnr: 2014/927-16

Saksbehandlar: Ingvar Skeie

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Fylkesutvalet		21.02.2018
Fylkestinget		06.03.2018

Finansforvaltninga i 2017

Samandrag

I saka vert det gjeve oversyn over fylkeskommunen si lånegjeld, vurdert opp mot krava i finansreglementet. Vidare finn ein oversyn over bankinnskot og omtale av renteinntekter og -utgifter.

Fylkeskommunen si lånegjeld auka med 593,6 mill. kr i 2017 og utgjer 10 473,3 mill. kr. Netto gjeldsgrad er 113,4 % av inntektene.

Renta er bunden på 53,6 % av låneporteføljen.

Forslag til innstilling

Fylkestinget tek rapporten om finansforvaltninga i 2017 til orientering.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Ingrid Kristine Holm Svendsen
fylkesdirektør økonomi og organisasjon

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 08.02.2018**Lånegjeld**

Følgjande oversyn viser korleis gjelda har utvikla seg i 2017:

(Beløp i tabellane oppgitt i kr 1 000)

	Fylkeskassen	Bompengeprosjekt
Lånesaldo 1. januar	9 879 691	197 000
Nye låneopptak i 2017	1 129 000	
Avdrag	509 000	21 000
Avdrag ført i investeringsrekn. *	26 391	
Lånesaldo 31. desember	10 473 300	176 000

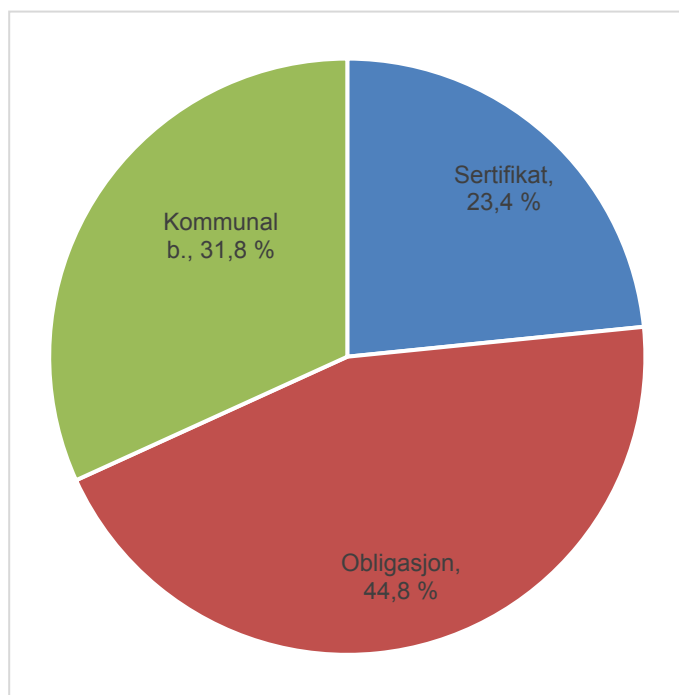
* Motteke avdrag på utlån er nytta til å nedbetale fylkeskommunen sitt innlån.

Pr. 31.12.2017 består fylkeskommunen sin låneportefølje av 29 lån på nær 10,5 milliardar kr. Gjelda har auka med 593,6 mill. kr i 2017.

Eit viktig nøkkeltal er å sjå gjelda i høve til inntekter. Netto gjeldsgrad var 113,4 % ved utgangen av 2017, mot 109,2 % ved førre årsskifte.

Låna fordeler seg slik på långjevarar:

	Tal lån	Beløp	Andel
Sertifikatlån	7	2 451 000	23,4 %
Obligasjonslån	11	4 690 000	44,8 %
Kommunalbanken	11	3 332 300	31,8 %
Totalt	29	10 473 300	100,0 %

Sertifikatlån og obligasjonslån er lån direkte i marknaden, der bankane opptre som mellommenn. Sertifikatlån har løpetid på inntil 1 år, medan obligasjonslån har løpetid på over 1 år.

Fylkeskommunen har teke på seg oppgåva som "bompengeselskap" for to vegprosjekt: E134 Stordalstunnelen og Årsnes ferjekai. Til dei to sistnemnde prosjekta har ein lån på 176 mill. kr.

Forvaltning av gjeldsporteføljen

I finansreglementet er det sagt at "Låneporteføljen skal vera diversifisert med omsyn til løpetid og rentebinding." Det er vidare bestemt at "halvparten av lånegjelda bør som hovudregel ha fast rente. Andelen fast rente kan likevel variera mellom 40 % og 60 % ut frå om ein finn vilkåra for binding gunstige eller ikkje."

Tabellen nedanfor gjev oversyn over fordelinga mellom fast og flytande rente. Ein har sett grensa ved 1 år, slik at berre lån som har meir enn 1 år igjen av bindingstida er definerte som fastrentelån.

	31. des. 2016		31. des. 2017	
	Lånesaldo	Andel	Lånesaldo	Andel
Lån med fast rente	4 826 000	48,8 %	5 616 000	53,6 %
Lån med flytande rente	5 053 691	51,2 %	4 857 300	46,4 %
Totalt lån	9 879 691	100,0 %	10 473 300	100,0 %

Av tabellen går det fram at 53,6 % av gjelda har fast rente.

9 lån på til saman 3 700 mill. kr er tekne opp med fast rente. I tillegg har ein inngått rentebytteavtalar¹, som sikrar renta for lån som er tekne opp med flytande rente.

Gjennomsnittleg rentesats for heile låneporteføljen var 2,12 % pr. 31 desember, som er 0,24 % lågare enn ved førre årsskifte.

Renteregulering

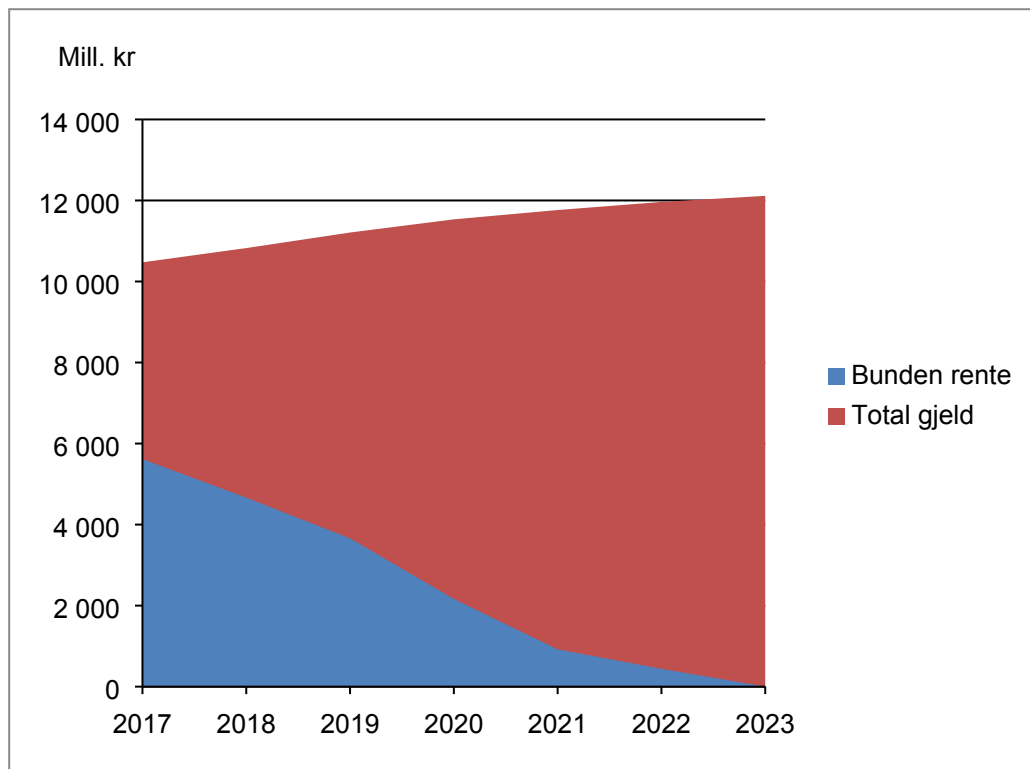
Gjennomsnittleg bindingstid på renta skal i følgje reglementet vere minimum 1 år og maksimum 4 år. Ved årsskiftet var gjennomsnittleg rentebindingstid 2,0 år.

Oppstillinga nedanfor viser kor stor del av låneporteføljen som har renteregulering kvart år. 46,4 % av porteføljen vil få regulert renta i løpet av 2018. I løpet av dei 3 næraste åra vil 65,1 % av dagens låneportefølje få fastsett ny rente.

År	Beløp	Tal lån	Andel
2018	4 857 300	14	46,4 %
2019	951 000	3	9,1 %
2020	1 005 000	3	9,6 %
2021	1 495 000	4	14,3 %
2022	1 245 000	3	11,9 %
2023	480 000	1	4,6 %
2024	440 000	1	4,2 %
Total	10 473 300	29	100,0 %

¹ Ved å nytte rentebytteavtalar kan ein endre samansetjinga mellom fast og flytande rente på låneportefølgjen, utan å endre vilkåra for dei einskilde låna. Om ein t.d. har eit lån på 300 mill. kr med flytande rente, kan ein inngå avtale med ein bank om å motta flytande rente av 300 mill. kr og betale fast rente av same beløpet. Fylkeskommunen vil etter dette både betale og motta flytande rente av 300 mill. kr, og endar opp med netto å betale fast rente av lånesummen.

Diagrammet nedanfor illustrerer korleis fastrenteavtalar går ut, samstundes som total lånegjeld er venta å auke. Sjølv om ein per dags dato er godt sikra mot renteoppgang, vil det ikkje ta meir enn 2-3 år før ein renteoppgang vil gje relativt store utslag.

Løpetid

For å redusere refinansieringsrisikoen, skal låneporteføljen vere diversifisert med omsyn til løpetid. Einskildlån skal aldri utgjere meir enn 10 % av den samla gjeldsporteføljen.

Tabellen nedanfor gjev oversyn over kor stor del av låneporteføljen som må refinansierast kvart år.

År	Beløp	Tal lån	Andel
2018	3 006 000	9	28,7 %
2019	1 540 000	4	14,7 %
2020	1 005 000	3	9,6 %
2021	1 483 000	4	14,2 %
2022	1 238 300	3	11,8 %
2023	725 000	2	6,9 %
2024-	1 476 000	4	14,1 %
Total	10 473 300	29	100,0 %

Fylkeskommunen hadde ved årsskiftet 3 sertifikatlån med 3 månaders løpetid og 4 lån med 12 månaders løpetid. For dei tre låna med kortast løpetid har ein inngått «rulleringsavtale» med DNB. Dvs. at banken har teke på seg å fornye låna ved kvart forfall, vanlegvis over ein periode på 3 år. I denne perioden kan ein vere rimeleg trygg på at låna vil bli refinansierte.

Obligasjonslåna har løpetider på 3 – 10 år. Kommunalbanklåna har løpetider på 10 år eller meir. Eit måltal på dette er gjennomsnittleg kapitalbinding, som no er 3,3 år. Det vil seie at det i gjennomsnitt tek 3,3 år før låna i porteføljen må refinansierast.

I tabellen nedanfor er ein spesifikasjon av alle lån som har forfall i 2018:

Dato	Lån	Beløp 1000
30.01.2018	Sertifikat 3 mnd.	345 000 (Rulleringsavtale)
22.02.2018	Sertifikat 3 mnd.	340 000 (Rulleringsavtale)
16.03.2018	Sertifikat 12 mnd.	390 000
28.03.2018	Sertifikat 3 mnd.	221 000 (Rulleringsavtale)
16.04.2018	Kommunalbanken 2008/2018	325 000
08.06.2018	Sertifikat 12 mnd.	335 000
23.08.2018	Kommunalbanken 2013/2018	230 000
26.10.2018	Sertifikat 12 mnd.	350 000
23.11.2018	Sertifikatvilkår KBN 12 mnd.	470 000
	Totalt	3 006 000

Det er berre to langsiktige lån som har forfall i 2018. Begge desse vil det vere naturleg å innfri som del av årets budsjetterte avdrag.

Likvidar

Ein kan gje følgjande oversyn over innskot og plasseringar pr. 31. desember:

	2016	2017
Pengemarknadsfond	110 855	126 877
Ordinære bankinnskot	687 996	768 015
Skattetrekksmidler	112 707	116 879
Bankinnskot "øyremerkte" midlar	561 812	598 965
Bankkonti bompengeprojekt	150 840	45 784
Sum innskot og plasseringar	1 624 210	1 656 521
Kassabeholdningar	21 656	22 478
Sum likvidar	1 645 866	1 678 998

Pr. 31. desember hadde fylkeskommunen 1 679 mill. kr i innskot og kontantar. Det har ikkje skjedd store endringar sidan førre årsskifte.

Bankkonti tilhøyrande bompengeprojekt har gått ned med 105 mill. kr. Etter at innkrevjinga på ferjestrekninga Halhjem-Sandvikvåg vart avslutta ved førre årsskifte, er midlane frå dette prosjektet overført til Statens vegvesen. Alle andre grupper av innskot har auka litt gjennom året.

126,9 mill. kr av dei likvide midlane er plasserte i fire ulike pengemarknadsfond. Årleg avkastning i desse fonda har vore mellom 1,3 % og 1,8 %. Gjennomsnittleg avkastning av innskot på konsernkontoen var til samanlikning 1,29 % i 2017.

Renteinntekter og –utgifter

	Rekn. 2016	Rekn. 2017	Bud. 2017
Gebyr, kursdifferansar, morarenter	1 834	5 652	
Renter på lån	163 097	177 485	
Rentebytteavtalar (netto)	66 428	57 571	
Sum utgifter	231 359	240 708	242 000
Rentekompensasjon	25 154	19 968	18 600
Renter av bankinnskot og fond	14 089	17 043	7 000
Renter av utlån m.m.	8 200	6 953	6 900
Utbytte		0	500
Sum inntekter	47 443	43 964	33 000
Netto renteutgifter	183 916	196 744	209 000
Renteinnt. på spelemidlar/regionalmidl. etc.	8 082	7 740	

Brutto renteutgifter var 240,7 mill. kr i 2017. Dette er ein auke på 9,3 mill. kr i høve til 2016. Renteinntekter og rentekompensasjon utgjorde 44 mill. kr, ein nedgang på 3,5 mill. kr. Netto renteutgifter syner ei innsparing på 12,3 mill. kr i høve til budsjettet. Mesteparten av innsparinga finn ein på inntektssida. Dette skuldast i stor grad at fylkeskommunen har hatt god likviditet og høge innskot gjennom året.

Som nemnt framfor, er det ulike tilskotsordningar innan kultur og regional utvikling der mottekne midlar vert plasserte på eigne bankkonti, og renteinntektene vert tilført dei aktuelle føremåla. Renteinntekta på desse kontoane utgjorde vel 7,7 mill. kr.

Renterisiko

Eit viktig spørsmål er korleis fylkeskommunen sine netto renteutgifter vil endre seg ved endringar i rentenivået.

Med dei låna ein hadde ved årsskiftet, vil ein renteauke på 1% medføre auke i renteutgifter på om lag 30 mill. kr første året (i 2018). Men renter av bankinnskot og utlån og rentekompensasjon vil auke med om lag same summen. Første året vil endringar i det generelle rentenivået gje minimale utslag. Det som eventuelt kan gje avvik frå budsjettet er endringar i kredittpåslaget, som ikkje gjev utslag på inntektssida.

Etter eitt år, altså ved inngangen til 2019, vil alle lån med flytande rente ha fått justert opp renta. Utslaget på brutto renteutgifter vert då 48,6 mill. kr. I tillegg får ein høgare rente på nye lån som skal takast opp.